

Een goed gesprek

Als Dennis Papin wakker wordt, voelt hij dat het nog geen ochtend is. Zijn lichaam is zwaar en warm en zijn gedachten stromen stroperig traag. Hij houdt zijn ogen gesloten, maar de werkelijkheid dringt onontkoombaar door. Hij weet waardoor hij gewekt is. Papin woont sinds enkele maanden naast de kroeg. Die sluit om één uur. Papin had zich er tijdens de koop van het huis bij neergelegd dat hij dan ook pas laat zou kunnen gaan slapen. Dat zag hij niet als probleem; hij las graag tot laat in de avond, had hij zich bedacht en had de koop doorgezet. Hij kende toen niet de regel dat wie om een uur binnen was, aan de toeg mocht blijven. In de eerste weekeinden was hij wakker geschrokken toen die laatste stamgasten rond twee uur de kroeg verlieten en hun uitgelaten lach en roepen de stilte ruw verbraken. De laatste tijd was hij door dat kabaal heen geslapen. Maar nu dus blijkbaar niet.

Hij schikt zijn lijf in een prettige houding en wacht af. Hij kent de routines; het luidruchtige afscheid, meerdere keren herhaald, zal tussen de gevels van de straat weerkaatsen. Dan zal het dreunen volgen van autoportieren. Hij zal moeten wachten op het moment dat de auto's optrekken, nog even naar elkaar toeteren. Daarna zal de rust weerkeren.

Seconden verstrijken, maar buiten blijft het stil. Wantrouwend trekt hij het dekbed van zijn oor, verwachtend de herrie alsnog te horen, maar buiten heerst volstrekte rust. Hij kijkt op zijn wekker en ziet dat het net half drie uur is geweest. Het café is allang dicht. Hij draait zich op zijn rug. Nu helemaal wakker.

Plotseling stukt zijn adem. Zijn oren speuren in het duister naar de bron van het geluid, alsof hij zijn zintuig met een draaiknop gevoeliger kan afstellen. Dan hoort hij het weer. Een knarsende tik. Hij tilt behoedzaam zijn hoofd vrij van het kussen. Daar is het weer! Het komt van de begane grond. Zijn hartslag verdubbelt in ritme en kracht. Er is iemand in huis! Hij racet alle mogelijkheden langs. Heeft hij een deur vergeten op slot te doen? Dan is er weer het geluid. Nu herkent hij het. Iemand loopt beneden de oude trap op. De trap die hij bij de renovatie door de aannemer heeft laten restaureren vanwege de prachtige oude eikenplanken. De trap knoerpt bij elke stap.

De inbreker komt naar boven en heeft het blijkbaar niet voorzien op de benedenverdieping, met de waardevolle spullen in de woonkamer. Op de eerste verdieping is een studeerkamer, een logeerkamer, een badkamer, verder niets. Heeft de insluiper het op hem voorzien? Zijn mond is kurkdroog. Papin kijkt naar de telefoon naast bed, maar nog terwijl hij zijn hand naar het toestel wil uitstrekken, realiseert hij zich dat zijn stem in het stille huis ook beneden zal worden gehoord. Zijn slaapkamerdeur staat, zoals hij gewoon is, open. De inbreker zal elk geluid in het huis waarnemen.

Hij kijkt naar het raam. Roepen? Zal dat snel genoeg hulp opleveren? Net als hij op wil staan om naar het raam te sluipen, bedenkt hij zich dat bijna alle burenhuis slaapkamer aan de achterzijden van de woningen hebben, juist vanwege de kroegoverlast. Wat zal de inbreker doen als hij gaat schreeuwen om hulp? Wegrennen? Of juist bevrijd van de noodzaak van het stille gesluip, in een golf van snel en grof geweld naar boven stormen? De inbreker kan in minder dan tien seconden in zijn slaapkamer staan. Hoeveel mensen kan hij in die seconden wakker krijgen?

Een vlaag van woede wakkert aan in Papin. Iemand sluipt in zijn huis. Een vreemde verschaft zich toegang tot zijn woning en wil zijn spullen, zijn geld, zijn huis. Een onverlaat breekt de wet, in zijn domein. Dat laat hij niet op zich zitten. Hij buigt nooit voor brutalen die de regels minachten. Dat tolereert hij ook niet in zijn klaslokaal. Hij staat niet toe dat een leerling intimideert. Zo'n puber die zich met minachting voor fatsoensnormen superieur waant. Zo'n dictatortje in de klas die denkt in macht door kracht. Dat type etterbakken bestrijdt Papin in hun eigen idioom; onmiddellijk en een fractie geloofwaardiger, zonder angst te laten merken. Hij countert en geeft ze geen tijd voor een nieuwe aanval. Zo heeft Papin het altijd aangepakt. Fors, snel en met overtuiging. Daarvoor heeft geen hulp nodig. Hij zal die rotzak die naar boven sluipt, een lesje leren!

Hij is in het voordeel. De indringer leeft in de overtuiging dat hij een slapende besluipt. Hij kan hem verrassen. Maar hoe? Papin heeft een getraind en krachtig lichaam. Hij moet hem verrassen. Een klap die hem velt, gelijk knock-out. Als dat niet lukt en de insluiper de aanval afslaat, dalen zijn kansen. De inbreker zal, oog in oog met zijn getuige, waarschijnlijk bruto geweld gebruiken. Hij heeft geen keus.

In de hoek van zijn slaapkamer staat een stuk hout, een rest van een trapleuning, overgeschoten bij de verbouwing. Toen hij het moest afzagen, bleek het onwaarschijnlijk dicht en sterk. Dat stuk leuning staat naast de kast, juist voor gevallen als deze. Hij zoekt met zijn blik in het schemerdonker de kast en kan de donkere silhouet makkelijk onderscheiden. Met dat wapen kan hij zijn belager in één klap vellen, maar dan moet hij hem wel voor zijn. De enige plek waar hij hem kan overvallen is als de indringer nog op de trap is. Dan moet hij nu snel zijn. De geluiden komen nu van halverwege de trap naar de eerste verdieping. De inbreker moet nog over de overloop en de tweede trap. Behoedzaam schuift hij uit bed. Hij is in het voordeel door zijn blote voeten op het tapijt. Onhoorbaar sluipt hij naar het stuk trapleuning. Het voelt koel in zijn handen. Zijn vingers spannen zich om het hout. Behoedzaam beweegt hij zich door de deuropening.

Het trapgat is aan drie zijden omlijst door een stevig houten hekwerk van driekwart meter hoog. Aan de achterzijde van het gat is een halve meter vloer tussen de muur en het hek. Daar wil hij staan. Hij ziet dan de indringer op de rug als deze de trap opsluipt. Om hem hard te raken moet hij een horizontale slag maken, over het hekwerk heen. Dan moet hij wel wachten tot de inbreker zo hoog gekomen is dat hij de zwaai volledig kan maken. Wat als de dief hem ontdekt voor hij kan slaan?

Dan stopt al zijn denken, want in het donkere trapgat komt de indringer omhoog. Een zwarte gestalte wordt zichtbaar. Papin drukt zich met de rug tegen de muur en kijkt hoe een breedgeschouderde figuur stapje voor stapje omhoogkomt. De man - hij had niet anders verwacht - legt telkens beide handen op een trede voordat hij een voorzichtige stap neemt. Papin hoort het geruis van diens kleding bij elke trage stap. Hij kan de donkere schim nu tot de heup zien. Als de man omkijkt, mislukt zijn plan. Papin moet nu niet lang meer wachten. Eenmaal boven kan de man alle kanten op. Zolang hij tussen het traphek staat, zijn Papin's kansen het best. De insluiper is vijf treden verwijderd van het einde van de trap. Papin verstevigt zijn greep op het stuk hout, concentreert zich op het doel, zwaait zijn slagwapen naar achteren en haalt uit. Het stuk hout zwiëpt door de lucht en raakt met een doffe klap de man boven het oor. Een geluid als van hout op hout. De klap dreunt door in Papins polsen. Met een kreet van pijn laat hij het hout uit zijn handen vallen. De stok ketst tegen het hekwerk en stuitert vervolgens met heldere klappen de trap af. "Stop!", roept hij met overslaande stem.

Het effect van de klap lijkt in slow motion te worden afgespeeld. Eerst zwaait de man naar links, dan veert hij wankelend terug. Even lijkt hij gewoon rechtop te blijven staan, bewegingsloos, maar dan knikken zijn knieën en zakt de grote gestalte in elkaar en valt met doffe klappen de trap af. Papin buigt over het traphek om het lichaam niet uit het oog te verliezen, onzeker of de klap voldoende is geweest om de man uit te schakelen. Onderaan de trap ligt de roerloze gestalte. Papin schrikt als het lichaam zich in een nieuwe houding settelt. Tastend vindt hij de lichtschakelaar. In het volle licht ziet hij dat de man met het hoofd naar beneden ligt, in een opgevouwen houding. De heup en de benen liggen nog op de trap, de romp en zijn armen liggen op de grond, tegen de badkamerdeur. Als hij bij kennis was, zou hij vast proberen uit deze rare positie te komen. Papin wacht of er beneden wat beweegt.

Terwijl hij voorzichtig de trap afloopt, bestudeert Papin het hoofd van zijn belager. De ogen lijken gesloten. Hij knielt naast de indringer. Een man van zo'n 25 jaar oud, misschien iets ouder. Zou hij dood zijn? Schrik slaat Papin om het hart. Hij ziet een scenario aan drama's voor zich. Is dat strafbaar, een inbreker doden? En hoe bewijst hij dat het een inbreker is? Hij legt een vinger in de hals van de man. Papins wijsvinger trilt over de spieren in de hals. Hij duwt harder en voelt dan het zachte en regelmatige kloppen. Voor de ogen van zijn slachtoffer hangen slierten halflang, blond haar. Papin ziet geen wond op de plaats waar hij hem geraakt heeft.

Voorzichtig veegt hij het haar weg. Het voelt klam en vet. Hij bekijkt de man nog eens beter en ziet de afgetrapte sportschoenen en een vaal T-shirt onder een oud spijkerjack. Zijn gezicht is bleek. Hij heeft een forse neus en een ruwe mond. Hij kijkt naar de rest van het lichaam. Het is een sterke man, niet bijzonder lang, wel breed. Als Papin in de woonkamer de telefoon oppakt, ziet hij tot zijn verbazing dat zijn handen trillen. Hij drukt de toetsen in terwijl hij terugloopt naar het roerloze lichaam. "Politie?"

Samen met de laatste agent loopt Papin mee naar boven. De inbreker zit rechtop tegen de muur. Het hoofd slap op de borst. De agent hurkt naast hem. De tweede agent komt uit de werkkamer. "Bent u er zeker van dat het om één persoon gaat, meneer?"

"Ja, dat denk ik wel."

"Ik wil nog even verder kijken, voor de zekerheid. U bent verder nergens geweest,

beneden?” Papin schudt het hoofd. Met een straffe roffel daalt de agent de trap weer af. De agent bij de inbreker heeft ondertussen een plastic handschoentje aangetrokken en doorzoekt de kleding van de man.

Op verzoek van de agenten arriveert een arts, die na een kort onderzoek vaststelt dat een hersenschudding niet onwaarschijnlijk is en dat de man dus niet ondervraagd kan worden. De man is weer bij kennis, maar houdt de meeste tijd de ogen gesloten en laat alles gelaten over zich heen komen.

Hij is uitvoerig gefouilleerd, maar hij heeft niets uit Papins woning in zijn zakken. Wat betreft de reden van de insluiping moet het verhoor worden afgewacht. Daarnaast kan Papin informeren op het bureau.

De volgende dag wordt hij pas om kwart over elf wakker. Hij hoeft zich niet meer te haasten. Zijn lessen zijn op één na allemaal voorbij en het laatste lesuur gaat hij niet meer halen. Hij douchet zich rustig. Pas dan belt hij met zijn directeur.

Hij legt hem uit waarom hij er niet was.

“En met jou alles goed?”

“Ja, met mij is er niets. Alleen geschrokken. Morgen ben ik er weer en loop ik even bij je langs.”

Later die middag fietst hij naar het politiebureau om te informeren naar zijn zaak. Hij wordt keurig ontvangen. Hij moet formulieren invullen en antwoorden op vragen. Van de arrestant kan men hem niet veel meer vertellen. Hij blijkt gezond en zal later die dag nog verhoord gaan worden.

Bij thuiskomst opent hij zijn laptop en checkt zijn mailbox. De bovenste is van Wouter, een leerling uit VWO-5. “De roostermaker zei dat hij niet wist waarom u er niet was. Kunnen we morgen afspreken?” Wouter is een jongen uit VWO-5. Enkele weken geleden was hij na een les blijven hangen bij zijn bureau. Niets bijzonders. Dat komt vaker voor op school. Maar dit was anders. Het was begonnen met een alledaags praatje. Dat het niet lekker ging met zijn cijfers. Ja, dat had hij zelf ook wel door. Of hij huiswerk maakte? Nou nee, niet echt. De toon van het gesprek was luchtig, maar Papin kreeg er geen vat op. Bijna alle vragen pareerde Wouter met een wedervraag over Papins eigen middelbareschooltijd. “U dan wel?”

Papin had het gesprek naar een afronding geleid, maar een paar dagen later was Wouter er weer. In een tussenuur. Of hij even kon praten. Wouter zat op een tafeltje met de rug tegen de muur. Papin zat achter zijn bureau bij het raam. De afstand was groter dan nodig.

“Gaat u wel eens uit in de stad?”

“Gaan we het nu over mij hebben?”

“Gewoon. De meeste in onze klas gaan naar die flauwe tienerdisco’s ... “

“En jij?”

“Ik ga graag naar de film. Wat is uw lievelingsfilm?”

‘Gaat u dan met uw vriendin?’

“Ik heb geen vriendin, Wouter. Ik ben homo. Weet je nog?”

“Oh ja. Heeft u wel eens een vriendin gehad?”

“Niet serieus. Ik had al snel door dat ik daarmee niemand gelukkig maakte.”

“Dat kan toch wel? Homo zijn en toch trouwen?”

De vraag of Wouter homo was, lag op Papins lippen, maar hij stelde hem niet.

Gisteren stond Wouter weer bij zijn lokaal. Maar Papin had geen tijd.

“Na de les dan, meneer?”

“Sorry Wouter. Ik mail je wel een afspraak.”

Papin ligt die nacht in bed. Hij registreert elk geluid. De laatste stamgasten van de kroeg vertrekken. Een zware automotor wordt gestart. Papin herkent het ploffende geluid van de klassieke Chevrolet van Gekke Willem. Het grommen van de zescilinder zwelt fel en kort aan en zakt dan weer in. Willem speelt met zijn gaspedaal, als was hij een coureur op de start grid van een formule-1 race. Dan trekt de auto in een golf van geraas en met gierende banden op. Met het imponerende ritueel van de snelle acceleratie, beantwoordt Willem aan de wetten van de dierenwereld. De straat is het territorium van Willem die zijn concurrenten met deze orgie van mannelijkheid angst en schrik aanjaagt. Terwijl Papin dit voor de zoveelste keer bedenkt, komt er bij hem een alarmerend gevoel op. Een herinnering die krabt aan de deur van zijn bewustzijn als een buitengesloten kat. Papin zoekt ongerust zijn geheugen af naar een moment dat past bij zijn gevoel. Dan is daar opeens het beeld van die stilstaande auto voor de deur, weken geleden.

Het was op een avond, een uur of acht. De kroeg was gesloten. Hij zat te lezen. Hij had de auto horen stoppen, maar had er geen aandacht aan geschonken. Tot het

geluid hinderlijk werd. Keer op keer zwol het toerental van de motor aan tot een snerpend janken om vervolgens weer weg te zakken. Voor zijn huis had die witte auto gestaan. De bestuurder had met het raampje open gezeten. Het had net geleken of de man in de auto op Papins aandacht had gewacht, want op het moment dat Papin keek, jankte de automotor nog eenmaal op volle toeren om daarna stationair te draaien. Papin had in het halfduister van de avond de ogen van de bestuurder gezocht en was geschrokken van diens agressieve blik. Seconden van gewapende stilte volgden, waarin de blik hem dreigend aanstaarde. Dan, zonder aanleiding, trok de auto met gierende motor op, net zoals gekke Willem dat doet. Maar het was dus niet Willem. Hij had de gordijnen weer gesloten, zijn schouders opgehaald en het incident als pubergedrag afgedaan. Nu hij de beelden weer voor ogen ziet, vallen schim en hoofd samen. De ruwe trekken en de blonde haren van de dreigende autobestuurder zijn die van zijn inbreker. Een koude streep kruipt langs zijn rug.

Papin stapt uit bed en loopt gehaast naar de ladenkast in de logeerkamer. In de onderste lade liggen stapels ongesorteerde foto's. De jaarlijkse groepsfoto's van docenten liggen tussen de foto's van eindexamenklassen en mentorklassen. Hij doorzoekt gehaast een handvol afdrukken. Een nieuwe stapel, één blik is voldoende om door te zoeken. Het zoekt de enige klassenfotoserie die toentertijd buiten is gemaakt. Hij pakt een derde handvol. Hij bladert gejaagd door de kleurige rijen van lachende hoofden. Dan heeft hij hem. In het heldere licht van het peertje aan het plafond speurt hij langs de rijen leerlingen. Dan blijven zijn ogen rusten op het lachende gezicht op de middelste rij. Daar staat zijn inbreker. Uitdagend als een vechtersbaas. Onderaan de foto vermelden zilverkleurige letters: MAVO Harderwijk, klas 4b, 1989. Papins laatste jaar daar. Hij zoekt op de onderste plank van de boekenkast de bewaarde agenda van dat jaar en bladert naar de lijst met namen en cijfers van dit klas. Zijn vinger stopt bij naam; Jan de Bakker. Papin rekt snel. 1989. Toen was de jongen zestien. Dan is hij nu rond de 30. Hij kijkt nog eens goed. Het is nog een jong gezicht, maar het sluike blonde haar en de neus zijn identiek. De ruwe mond was er toen ook al.

Terug in bed komen de beelden. Flitsen van gebeurtenissen lichten op en vervagen, als siervuurwerk aan een donkere hemel. Hij probeert uit de fragmenten Jan de Bakker te reconstrueren. Hij voelt zich als een hengelaar zonder haakje.

Herinneringen genoeg, maar hij kan er maar moeilijk een naam of situatie aan koppelen. Waarom wil die jongen mij nu geweld aandoen? Waar komt die agressie tegen hem vandaan? Er moet een link zijn tussen de sinistere intimidatie, de besluiping in zijn huis en de schooljaren in Harderwijk. Er doemen beelden op van gesprekken met Jan. Hij begeleidde hem. Jan was bijzonder. Hij was, net als Papin, homo en de jongen was bezig met zijn coming-out. Hoeveel gesprekken had hij met hem gevoerd? En die waren toch goed geweest? Was een gesprek met hem ooit op ruzie uitgelopen? Papin kan zich geen bedreigingen door Jan herinneren. Hij ziet de sober ingerichte gesprekruimte weer voor zich. Een waaier van herinneringen opent zich. Een rij van gebeurtenissen die sprongsgewijs oplichten, als reflecterende paaltjes langs een weg in de nacht. Maar geen van de beelden brengt hem bij een motief voor Jan om hem met geweld op te zoeken.

De volgende morgen start zijn lesdag het derde uur. Voor hij naar school rijdt, stopt hij bij het politiebureau. De agente die zijn inbraak behandelt, ontvangt hem met een licht verstoorde blik. Papin verontschuldigt zich voor de onderbreking. Hij wil maar één ding weten. De agente bevestigt de naam Jan de Bakker. In haar blik ziet hij een lichte verwondering. Zij heeft ook nieuws. Jan de Bakker is in voorlopige vrijheid gesteld. Omdat het geen diefstal, maar slechts insluiping betrof, kon hij niet langer in voorarrest worden gehouden. De agente verzekert hem dat Papin op de hoogte zal worden gehouden en ook zeker aanwezig mag zijn als Jan de Bakker moet voorkomen. En, oh ja. De verdachte had gezwegen over het motief.

Op school loopt hij eerst binnen bij zijn directeur. Die schrikt als Papin meldt dat hij vermoed dat het om een oud-leerling gaat. “Weet je het zeker, Dennis? Ik bedoel, dat is toch iets dat ik mij bij onze leerlingen nauwelijks kan voorstellen.”

Papin glimlacht. “Niet een van onze leerlingen, Hans. Het is iemand van mijn vorige school.” Van opluchting slaakt de man een zucht. “Dat moet allemaal tamelijk onrustbarend zijn, niet?” Papin haalt zijn schouders op. “Ja.” Hij rondt het gesprek af en maakt in zijn lokaal het materiaal in orde voor zijn eerste les.

Als de bel gaat, komt zijn buurcollega als eerste binnen. “Hela, Dennis, reus! Dat zal indruk maken op de leerlingen; zomaar een inbreker knock-out slaan!” Papin grinnikt om de luchtige opmerking van zijn vriend.

“Hij heeft niet eens iets gestolen, Jetse. Hij had niets in zijn zakken toen hij werd

gearresteerd.”

“Je hebt wel lef, Dennis. Die man had je kunnen vermoorden als je misgeslagen had.”

“Het was een oud-leerling van me, Jetse. Ik weet niet of hij voor moord kwam. Ik kan er nog niet bij.”

Jetse zweeg.

“Heb jij wel eens een leerling gehad die in de schooljaren gezellig met je omging, maar daar later anders over is gaan denken?”

Jetse kijkt hem vragend aan. “Wat bedoel je?”

Papin ziet de eerste leerlingen zijn lokaal binnenkomen. Ze groeten en lopen zonder bijzondere aandacht naar hun plaatsen. Blijkbaar weten zij nog niets van de overval. Papin knikt naar de deur. “Zullen we even buiten verder praten?” Bij de deur laten ze eerst een groep meiden het lokaal in lopen. “Jullie gaan weer op de gang over ons kletsen? Doe er maar lang over hoor!”, grapt één van hen. Papin en Jetse blijven op de gang naast de deur staan, “Kun jij je voorstellen dat deze leerlingen ons ooit kunnen haten voor hoe we nu met hen omgaan?” Jetse kijkt hem een moment verstoord aan. “Nee.” Dan resoluut: “Nee, Dennis dat zou je moeten merken. Dat kan nooit zo omslaan.” Hij glimlacht. “Ik ken wel leerlingen die jou nu al haten. Nou, die zullen dat over tien jaar nog niet zijn vergeten.” Zijn lach schatert door de lege gang. Maar dan serieus. “Dus jij denkt dat die inbreker het speciaal op jou gemunt had omdat hij ooit bij jou in de klas zat?” Papin knikt. “Kan een leerling later anders over zijn schooljaren of over zijn docent gaan denken?” Jetse kijkt een moment langs hem heen. “Ik spreek veel oud-leerlingen in mijn dorp. Maar ik heb zoiets geloof ik nog nooit gemerkt. Dat had ik dan toch wel gemerkt, denk je niet?” Papin proeft de twijfel in Jetse’s stem. De vraag of docenten blind zijn voor hun verstandhouding met leerlingen, raakt de kern van hun beroep. Een docent heeft de regie in klas. Het is zijn microwereld. Hij houdt orde, regelt de zitplaatsen en bepaalt zo voor een uur de onderlinge relaties. Gaat het ook zo in de individuele contacten tussen leraar en leerling? Zijn die wel zo spontaan als Jetse voor doet koen? Kunnen leerlingen wel boos zijn op hun docent? Het feit dat hij van Jan de Bakker geen bedreiging, zelfs geen ruzie kan herinneren, wil niet zeggen dat ze er niet zijn geweest. Jetse had gelijk dat er leerlingen zijn die hun hekel aan hem niet verbergen. Zijn forse postuur kan intimiderend zijn en zijn directe humor valt ook niet bij iedereen in goede aarde, maar hoe zit dat met jongens of meisjes die nu wel naar hem glimlachen, vrolijk met

hem praten of hem om raad vragen. Zoals Wouter bijvoorbeeld. Speelt die dan toneel?

“Ga ik misschien te ver in persoonlijke gesprekken met leerlingen, Jetse?”

“Waarom vertellen ze jou hun zorgen, Dennis?”

“Misschien omdat ze in mij een herkenning zien.

“Als homo?”

“Als iemand die voor lastige vragen heeft gestaan?”

Als hij tijdens de koffiepauze verder informeert, merkt hij dat zijn zoektocht op onwil stuit. Sommigen schuiven de verzuring van de relatie in zijn schoenen. “Bij jou!”, maar bij henzelf in ieder geval niet. “Alleen maar leuke reacties, Dennis! En nog steeds!” Deze schaduwrand van hun kosmos is onbespreekbaar. Maar als Papin na de bel de docentenruimte verlaat, neemt zijn collega Balk hem even apart. “Dennis, ik heb iets voor je. Kom in de grote pauze maar even naar mijn lokaal.”

Het uur voor de pauze heeft hij geen les. Hij werkt in de docentenruimte. Als de bel voor de lunchpauze gaat, loopt hij naar het lokaal van Balk leidt. Tegen de muur tegenover de docentenruimte ziet hij Wouter staan. Alleen. Zijn hoofd gebogen over zijn telefoon, de oordopjes in. Hij lijkt verzonken in muziek. Papin twijfelt of hij naar hem toe zal lopen, maar bedenkt dat het beter is van niet. Laat de jongen maar even met rust. Hij komt wel naar hem als hij eraan toe is. Als Papin hem bijna voorbij is, kijkt de jongen op. Papin groet hem met een korte knik. Hun blikken vinden elkaar een moment. Voor hij het goed kan peilen, slaat Wouter de ogen al neer en frunnikt hij aan zijn telefoon.

“Hoi, daar ben je. Ga zitten.” Balk steekt gelijk van wal. “Zo’n zeven jaar geleden had ik een meisje in de les. Ze heette Bea. Leuke meid. Ben ik eerlijk in.” Papin glimlacht om Balk’s directheid. “Ze bleef soms na de lessen hangen in mijn lokaal. Kopje theedrinken. Je weet hoe dat gaat. We spraken geregeld over haar thuissituatie. Die was niet gezond. We hadden goeie gesprekken. Soms erg persoonlijk en emotioneel. Ik dacht dat ik er goed aan deed, Dennis. En ik heb haar nooit gedwongen te blijven of iets te vertellen.” Balk stopt even. “Maar afgelopen winter kreeg ik een brief. Ze had spijt van wat ze ‘onze relatie’ noemt. “Balk maakt met zijn vingers aanhalingstekens in de lucht. “Dat is toch gestoord, Dennis! Ze was nu ouder

en volwassen en verweet mij dat ik haar niet had gewaarschuwd. Ik was volgens haar te ver gegaan. Er staan de meest bizarre voorbeelden in die brief. Ik zou haar een keer hebben gekust en haar hebben aangeraakt. Zij verwijt mij dat ik haar niet heb gestopt, toen ze intieme dingen besprak. Ik had beter moeten weten, vond ze.” Balk kijkt Papin aan met een strijdbare blik. “Ik heb niets met die brief gedaan. Ik dacht: zak jij maar lekker in de stront. Eerst mij gebruiken en dan, als je het niet bevalt, mij zwart maken. Daar trap ik niet in. Niets meer van gehoord.” Hij houdt verontschuldigend beide handen in de lucht. Papin kijkt peinzend uit het raam. “Nooit het gevoel gehad, jaren geleden, dat zij de gesprekken wilde afsluiten? Afspraken niet meer nakwam?” Balk trekt een onverschillig gezicht. “Dan was ik er toch gewoon mee gestopt! Het is niet mijn beroep. Ik vond het een leuke meid, daar doe ik een stapje extra voor, maar ik weet toch wel wanneer het niet meer hoeft?”

Als Papin thuis zijn mail opent ziet hij in de inbox een antwoord van Wouter. Het bericht is gisteravond verstuurd. Hij scant de tekst. Het is een ongeredigeerde stroom van teleurstelling, verdriet en wanhoop. De regels bezwijken bijna onder het gewicht. Papin zakt achterover in zijn stoel. “Sufferd”, scheldt hij zichzelf uit. Hij had beloofd te mailen, maar was het vergeten.

Papin klikt op het antwoordicoontje. Zijn vingers zweven over de toetsen, zoekend naar de juiste zin, maar dan laat hij zijn handen zakken. De woorden van Balk dringen zich op. “Ik had haar moeten stoppen toen zij intieme onderwerpen besprak.” Staat hij nu op zo’n kruispunt? Voor de klap zou hij het argument van Balk hebben weggewuifd, lafaard!, maar nu twijfelt hij. Zou hij moeten schrijven aan Wouter dat hij dit soort dingen niet met zijn docent moet bespreken? En dan? Einde contact? Papin klikt het antwoordscherm naar de taakbalk en staart opnieuw naar Wouters treurzang. Wat te doen?

Harderwijk heeft er een afslag bij gekregen. Hij ziet een grote, nieuwe forensenwijk langs de snelweg. Waar vroeger koeien graasden, staan nu frisse blokken rijtjeswoningen, tekentafel fris, nog zonder de zelf geknutselde dakkapellen en uitbouwen. Hij kiest voor de oude afrit en rijdt richting het hem bekende centrum. Voor de zoveelste keer vandaag schiet de vraag door zijn hoofd waarom hij dit doet. Het kan er bij hem niet in dat een goede verhouding kan verzuren. Hij die zelfverzekerd voor de klas staat, geen zweem van twijfel toelaat in zijn optreden,

blind vaart op zijn intuïtie, kan het niet uitstaan dat zijn mensenkennis hem in de steek heeft gelaten. Er moest iets zijn in de geschiedenis met Jan dat hij over het hoofd heeft gezien. Maar wat?

En als hij Jan vindt? Loopt hij gevaar? In de nacht toen hij Jan had uitgeschakeld, had hij vreemd opgekeken toen hij zijn hand had zien trillen. Hij had angst en onzekerheid toch lang geleden bezworen en achter zich gelaten? Als jongen was hij al sterk en breed. Niemand dacht bij hem aan de herenliefde. Hij zelf niet in het minst. Toen de eerste gevoelens voor een klasgenoot niet meer te negeren waren, had dat hem teruggeworpen. Zijn zelfbeeld wankelde. De zich steeds sterker opdringende verlangens maakten van hem een onzekere jongen. Hij had zich uiteindelijk gerealiseerd dat hij alleen zijn oude ik weer terug zou krijgen, als hij dwars door vrees ging. Die aanpak is sindsdien zijn motto en handelsmerk geworden. Bij twijfel en aarzeling kiest hij onverschrokken voor de stap naar voren.

Afgelopen week heeft Papin gemerkt dat met de onrust van de inbraak zijn onzekerheid en besluitenloosheid weer de kop op staken. Zijn trillende handen, maar ook zijn aarzeling om Wouters mail te beantwoorden. Dat zit hem dwars. Zo kent hij zichzelf niet. Hij wil die twijfel en onzekerheid van zich afwerpen door naar Harderwijk te gaan. Hij prent zichzelf zijn motto nog eens in, als hij het centrum van Harderwijk inrijdt; geef angst geen kans. Ga eropaf!

Hij parkeert op een terrein aan de rand van de kleine binnenstad en loopt de bekende straten door. Eerst een kop koffie op het terras waar hij vroeger veel kwam. De Markt ligt er op deze zaterdagmiddag nog rustig bij. Een zijde wordt in beslag genomen door het oude stadhuis. Daar recht tegenover bevindt zich een grandcafé met terras. Het terras is half bezet. Als de ober zijn koffie brengt, spreekt hij hem aan. "Heb jij hier in Harderwijk op school gezeten?" "Jawel meneer, op het Calvijn." Papin kijkt de jongen aan. "Dat is leuk. Ik heb jaren op het Calvijn lesgegeven, Papin is de naam." De jongen kijkt hem fronsend aan en zegt dan zonder enthousiasme: "Ja, nu zie ik het. Ik heb nog les van u gehad. Ik zat in mavo 3 toen u wegging." Papin bestudeert de gelaatstrekken. "En hoe heet je? Hij glimlacht verontschuldigend, "Dat ben ik vergeten." De jongen kijkt hem met een ongemakkelijke blik aan. "Arthim, meneer, Arthim van Heuvelen."

"Ach natuurlijk. Arthim! Met de Italiaanse vader, toch?" Het hele plaatje springt op uit Papin's geheugen. De mond van de ober plooit zich in glimlach, maar vervlakt weer

in een zuinige streep. Zo snel, dat Papin zich afvraagt of hij het wel goed heeft gezien. “Eh, ja, dat klopt. Een goede dag verder, meneer.” Een beetje verbaasd kijkt Papin hem na. Heeft hij iets verkeerd gezegd?

Arthim was toch een leuke leerling? Ze deelden een passie voor Italië. Zijn vader had zijn moeder daar tijdens een vakantie ontmoet. Dat verhaal herinnert hij zich nog. En de fraaie naam. Met iemand die zo’n bijzondere naam draagt maak je geen ruzie. Maar Papin kan niet anders vaststellen dan dat hun gezamenlijk verleden rimpelloos was. Waarom dan toch die koele ontvangst? Dan denkt Papin terug aan wat Balk had opgemerkt over schoolherinneringen. “Voor een vwo’er is school een succeservaring, waarop met plezier wordt teruggekeken. Als je hen aan school herinnert komen er leuke verhalen los. Bij mavo-leerlingen ligt dat anders. Veel van die kinderen worden op een scholengemeenschap voor het eerst geconfronteerd met hun intellectueel tekort ten opzichte van de vwo’ers. Hun leraren zijn misschien wel aardig, maar de frustratie gaat overheersen. Zulke jongeren willen helemaal niet graag aan school herinnerd worden. Misschien hebben ze om die reden wel een hekel aan ons.” Als hij later het café inloopt om af te rekenen, staat Arthim verveeld achter de bar. Hij kijkt nors voor zich uit en negeert Papin. Hij moet kuchen om de jongen tot actie te dwingen.

Het erf is overgroeid met onkruid. Thuis had hij op Google geen recente hits gevonden voor Jan de Bakker. Het meest bruikbaar was dit adres, een kippenfokkerij, met een onbereikbare website. Papin loopt langs de schuur. De schuifdeuren staan open en de hokken zijn leeg. De geur van het pluimvee hangt nog om de open schuifdeuren. Hij loopt naar het woonhuis en kijkt door de vuile ramen naar binnen. De kamer is kaal, op vergeelde kranten op de vloer na. Hij loopt door het hoge gras om het huis heen. Het huis lijkt verlaten en zo te zien al enige tijd. Als hij langs de zijkant weer naar het erf loopt, slaat bij de burens een hond aan. Een forse herder blaft vervaarlijk, maar lijkt aangelijnd, want hij komt niet dichterbij. Hij is bijna bij zijn auto als een man in groene overall op zijn laarzen komt aangelopen. Ongetwijfeld de buurman, gealarmeerd door zijn hond. “Goeiendag.” Papin groet terug en waagt een gok. “Ik zoek de familie De bakker.” “Dan kunt u lang zoeken. Die wonen hier niet meer en waar meneer uithangt weet ik niet.”

“Dit bedrijf lijkt gesloten.” Zegt Papin.

De man kijkt hem alleen maar aan. “Mag ik vragen waarom u ze zoekt?”

“Ik wil Jan de Bakker iets vragen.”

“Jan ...” De man proeft de naam in zijn mond als betrof het een exotische vrucht.

“Da’s een lastig verhaal.”

“Laat ik mij eerst voorstellen. Dennis, Dennis Papin.” De man schudt de uitgestoken hand. “De Bruin, Herman.... De grove hand knijpt stevig in de zijne en laat dan los.

“Papin? U bent die leraar van school?”

Papin perst zijn lippen verontschuldigend samen. Niet goed wetend of hij daar nog trots op kan zijn, nu twee ex-leerlingen die hij in korte tijd heeft ontmoet, het niet zo met hem op lijken te hebben.

“Komt u dan maar even bij ons binnen.”

Papin volgt de boer. Bij de achterdeur trekt de man zijn rubber kaplaarzen uit. Papin wijst op zijn schoenen. “Wilt u liever dat ik ze uittrek?”

De man loopt al naar binnen, terwijl hij zegt. “Dat zijn we hier zo gewend, op het platteland.”

Papin volgt de man naar de grote keukentafel in de kitscherige keuken. De boer opent een deur waarachter een woonkamer zichtbaar wordt. “Evelien?” We hebben bezoek.”

Dan weer tegen Papin: “Ga zitten. Koffie?”

Een frisse vrouw van nog geen dertig loopt de keuken in. “Hallo.” Papin stelt zich weer voor. “Meneer is mijn oude leraar Engels.”

De vrouw glimlacht en trekt een stoel van de tafel. “Hoe wilt u uw koffie?”

“Doet u geen moeite, gewoon zwart zonder suiker.”

De vrouw schenkt uit een plastic thermoskan koffie in drie mokken.

“Werkt u nog steeds op het Calvijn?”

“Nee, ik werk nu in de Randstad.” Papin houdt het maar even vaag.

Herman komt terug in de keuken en schuift aan de tafel. De blik is nog steeds nors.

“En u heeft Herman lesgegeven.”

“Meneer hier was mijn mentor.”

“Oh. Wat toevallig.”

Er valt een stilte.

Hij ziet het opeens weer voor zich. De moeder van Herman overleed in het jaar dat Papin zijn mentor was aan een ernstige ziekte, kanker voor zover hij zich kan

herinneren. Ze was veel te jong. Herman was de jongste van het gezin geweest. Papin was bij de rouwdienst en op de begrafenis geweest.

“Het was een moeilijk jaar voor Herman toen.”

Herman kijkt kort zijn vrouw aan als hij reageert. “Ja, en dan heb je weinig aan school.”

Papin zwijgt.

“En wat nu met die Jan de Bakker? Die ga je niet makkelijk vinden, denk ik.”

Papin vraagt zich af of het echt een vraag was die Herman stelde, of meer een wending van het gesprek.

“Hij woont hier in ieder geval niet meer.”

“Al lang niet meer?”

“Oh, al jaren”, antwoordt Evelien. “Het staat hier al een tijdje leeg. Eigenlijk al kort na de dood van de oude De bakker, hè Herman?” Herman knikt. “Een jaar later ongeveer. Mevrouw de bakker was hem al snel gesmeerd met een andere vent. Toen moest Jan het alleen runnen. Maar die was toen al aan lager wal geraakt. Helemaal aan de drank en rommel.” Herman kijkt uit het raam. “Maar dat was al kort na de mavo fout gegaan. Die jongen was sindsdien niets dan ellende. Politie op het erf. Verkeerde vrienden en een hoop lawaai. Ruige feesten tot de morgen.” Herman en zijn vrouw kijken elkaar aan. “Eigenlijk zijn we blij dat hij vort is.”

“En waar woont die Jan nu, denkt u?”

“Het was een mooi bedrijf meneer, maar hij heeft het helemaal naar de kloten geholpen, met z’n zuiperij. En waar hij uithangt? Ik denk dat u bij de kroegen meer succes heeft.”

Als Papin de bossen weer uitrijdt, richting de binnenstad van Harderwijk, gloeit zijn gezicht. Hij is te kijk gezet. Wat kan een mens meer doen dan het bijwonen van de begrafenis de moeder van een leerling? Dat is toch goed voor wat respect? Maar Herman had er geen goed woord voor over. Was dat vertrouwen dan niets waard? Hij herinnert zich nog de condoleance, in een zaaltje van de kerk. Was Herman toen niet in snikken uitgebarsten toen hij hem had gecondoleerd? En nu die koele ontvangst.

De derde kroeg is raak. Papin zit dan al vanaf vijf uur in kroegen. De eerste barman had bij de naam Jan de Bakker geknikt en gezegd dat Jan daar regelmatig kwam.

Papin had cola besteld en koffie, maar geen Jan. Hij had besloten zijn geluk te gaan beproeven in andere kroegen en had ondertussen ook in de derde kroeg al een biertje op. Deze kroeg is de ruigste van de drie en het volk is schreeuwerig en grof. Hij voelt zich niet thuis tussen de vele tatoeages en piercings. De stamgasten denken er ook zo over, gezien de starende blikken die hij krijgt. Hij heeft nog niet uitgelegd waar hij voor komt en besluit dat ook maar niet te doen. Hij rekt af en duwt de zware tochtlap bij de deur open om naar buiten te gaan, maar botst dan op een man die naar binnen wil. "Hola! Oppassen jij!" Hij duwt Papin met harde hand opzij. Papin verliest bijna zijn evenwicht.

Hij herkent zijn inbreker onmiddellijk. Het sliertige blonde haar hangt ver over het voorhoofd en zijn bleke kaken hebben een blonde stekelbaard van dagen. Hij lijkt dezelfde spijkerkleding te dragen als die nacht in zijn huis. Als hun ogen elkaar ontmoeten, zet de man zijn borst op en maakt zich breed. "Zo. Dus daar is meneer de klootzak." brult hij boven de gitaarmuziek uit. Papin schrikt van de agressieve entree. Jan de Bakker is duidelijk op de hoogte. Had hij niet beter zijn zoektocht voor zich kunnen houden? Zou Arthim hem gebeld hebben? Waarschijnlijker iemand uit dit café.

"Meneer heeft wel lef om mij hier te komen zoeken!" Weer een harde duw tegen zijn borst, nu met beide handen. Jan duwt Papin hard verder de kroeg in. De mannen aan de bar kijken op. Jan tikt een van hen op de schouder. "Dat is die kankerlijer die mij die klap heeft verkocht!" Alles nog steeds op vol volume. De man in zwart leer draait zich om naar Papin en lacht zijn slechte gebit bloot.

Zijn hart klopt in zijn keel. Papin zoekt hulp bij de barman, maar die lijkt net nu druk bezig met de versterker. Kiezen voor de tegenaanval is geen optie. Hij heeft geen schijn van kans met een kroeg vol met Jans vrienden. Papin zoekt bescherming achter een tafeltje. Jan de Kok overbrugt met dreunende passen de laatste meters naar zijn tafeltje en plaatst zijn beide vuisten gebald op de tafel. Hij leunt vervaarlijk naar hem over. Een walm van drank dringt in Papins neus. "Nu heb je geen stuk hout bij de hand hè, mongool!" Speeksel spat op Papin wangen. Hij sluit even de ogen, maar herstelt zich. Met deze man is geen gesprek te voeren. Houd je koest Papin, sist zijn verstand.

Papin verkent zijn vluchtweg. Daarvoor moet hij langs Jan. En dat gaat niet lukken. Een hand maakt zich los van het blad en stompt hard tegen zijn schouder. "Wat wil je nou, miezerig mannetje? Wat wil je nou?" Papin veert terug van de dreun. "Houd je

handen thuis!” Het klinkt niet overtuigend. De muziek is nu zo hard gezet dat hij zijn eigen stem strandt in de decibels van de speakers. Jan deelt hier de lakens uit. Papin heeft niemand om op terug te vallen.

De ruwe mond is vlak bij zijn hoofd. “Als jij denkt hier weg te komen zonder een paar goeie beuken, dan heb je het mis, lelijke rotzak.” Jan’s gezicht hangt op een paar centimeter voor het zijne. De grote ogen in gelig wit.

“Laat me met rust, man.” Papin weet dat zijn kermen niet boven de muziek uitkomt. Bovendien jut zijn verweer Jan alleen maar op. “Ha! Praatjes hè!” Altijd praatjes! Meneer kan kletsen als de beste hoor!” Zijn stem is ongearticuleerd en blurrig, waarschijnlijk door de hoeveelheid drank van die middag. Er vormen zich schuimbelletjes in de hoeken van zijn mond. Papin ruikt de zware geur van een met zweet en alcohol verzadigde lucht, die als een microklimaat om de dronkelap hangt. Met twee ijzeren handen pakt Jan Papin bij de schouders en tilt hem even op, om hem dan als een zak aardappelen terug te smijten. Hij klapt tegen de muur. Een scherpe steek vlijmt door zijn lendenen. Jan buldert van het lachen. “Wat nou ouwehoer? Wat maak je nou nog!?”

Met een woeste ruk trekt Jan de tafel tussen hen beiden weg en schopt Papin met een uithaal. Papin valt hard op de houten vloer. Hij kruipt overeind, maar is net te laat om de schop tegen zijn dijbeen af te kunnen weren. Hij tuimelt weer omver en schaaft zijn hand open aan de ruwe vloer. Jan lacht en vloekt. Die was voor die domme klap van dat stukkie hout van je.” Papin wil opstaan, maar dan grijpt de grote hand van Jan hem bij zijn hals. De grote vingers omklemmen Papins stevige nek. Jan trekt hem omhoog en Papin kan alleen maar meebewegen. Hij kan niet slikken en voelt zijn adem raspen door zijn beknelde strottenhoofd. Als de hand zich verder sluit zal hij zijn luchtpijp dichtknijpen. Het bloed stuwt in zijn hoofd. Dan ontspant de hand opeens en kwakt Papin weer tegen de vloer. Papin hoort een stem. “Zo is het wel genoeg Witje! Stop nu maar.” In een flits herinnert Papin de streekgewoonte om iedereen een bijnaam te geven. Hij ziet dat Jan opkijkt naar de barman. Even is de aandacht niet meer op hem. Hij hoort zijn belager woedend uitvallen naar de barman. “Bemoei jij je er effe niet mee! Ik leer die kloothommel een lesje, ja?” Papin krabbelt snel overeind en rent struikelend over de gladde vloer naar de uitgang. Hij stort zich op het leren scheidingsgordijn en valt half tegen de openstaande deur. Hij weet zijn evenwicht te hervinden en sprint de straat op. Hij kijkt niet meer om en loopt zo hard hij kan tussen de mensen door. Het is al schemerig buiten en de laatste winkelaars

lopen met gevulde tassen in de handen door de winkelstraat. Papins adem jaagt in zijn keel en hij voelt dat er bloed uit zijn neus komt. Hij botst tegen mensen op, maar stopt niet. Pas bij de hoek kijkt hij waar hij loopt en oriënteert hij zich, zonder te stoppen. Met een boog sprint hij naar de volgende straat en rent dan richting de het parkeerterrein aan de singel.

Met trillende handen haalt hij zijn sleutels uit zijn zak. Hij ziet de rode vegen van bloed over zijn lichte broek. Het lukt hem nauwelijks om voldoende kracht in zijn vingers te krijgen om het slot via de afstandbediening te ontgrendelen. Dan hoort hij de metaalachtige klik en rukt de deur open. Met een plof valt hij in zijn stoel. Hij trekt de deur dicht en leunt achterover in zijn stoel. "Jezus!" Zijn hart klopt als een razende in zijn keel en hij voelt zweet uit zijn wenkbrauwen druppelen. Hij sluit de ogen een moment en slikt speeksel weg. "Oh man! Wat ben je ook een eikel. In je eentje bij zo'n gorilla". Hij legt zijn hoofd tegen de hoofdsteen. Hij voelt zijn pompende hartslag tot rust komen. Zijn heup voelt beurs en bij iedere beweging voelt hij zijn rug protesteren. Wat een woede. Wat heeft hij die jongen aangedaan?

Opeens een daverende dreun. Een nog een keer. Iemand beukt met geweldige slagen op het dak van zijn auto. Papin krimpt ineen en kijkt naast zich. Daar staat de spijkerbroek weer. "Hé! Gore tyfuslijer! Jij komt niet zomaar weg hoor!" De bedreiging buldert over het parkeerterrein.

Papins hart slaat een slag over. Hij zoekt in paniek met twee handen naar het knopje van de deurvergrendeling en is dit keer sneller dan Jan. Met een krachtige klik zinkt het knopje weg.

Een derde klap op zijn dak, nu minder hard. Papin trekt weer verschrikt zijn nek in en kijkt om zich heen. Is hier hulp? Buiten slaat Jan met zijn open hand tegen de zijruit, een grote afdruk achterlatend. "Kom er eens uit als je durft! Nou?!" Papin ziet dat Jan een paar stappen achteruitloopt, met zijn lokkende handen hem uitdagend om uit de auto te komen. Papin kijkt hem aan. Hij ziet dat hij spreekt, maar hoort hem niet goed. Papin zoekt gehaast waar hij zijn sleutel gelaten heeft. Misschien kan hij gewoon wegrijden. Jan lijkt zijn de bedoeling te doorzien, want hij sprint naar de voorkant van zijn auto en slaat hard met beide handen op de motorkap.

"Nee, mannetje. Jij gaat niet wegrijden, hè!" Papin kijkt de woedende man recht in de ogen. In het donker van de parkeerplaats lijken de ogen nog zwarter, een dreiging van dieper en duisterder geweld. Maar in plaats daarvan ontstaat er een patstelling.

Het schelden stopt. Beide mannen beloeren elkaar zwijgend door het glas. Het lijkt minutenlang te duren. Hij achter het stuur, zijn handen haast tot moes knijpend op het houten stuur. Jan hangend in zijn schouders met beide palmen steunend op de motorkap. Zijn mond hangt open, hijgend van de achtervolging. Drank en roken hebben hem blijkbaar geen goede conditie gegeven. Achter Jan ziet hij een echtpaar komen aanlopen. Jan heeft ze nog niet gezien. Is dit zijn redding? Als hij nu toetert of schreeuwt kan hij die mensen waarschuwen. De man en vrouw lopen langs. Ze kijken wat angstig uit hun ooghoeken naar Jan en dan naar hem, maar lopen door. Papin laat zich in zijn stoel achterover zakken. Hij heeft niet geroepen, niet geclaxonneerd. Hij zit en kijkt. Kijkt in de ogen van Jan, die als een vermoeide hond op de motorkap steunt. Uitgeput, maar nog niet verslagen.

Minuten verstrijken.

Met een voorzichtige beweging trekt Papin aan handel van zijn deur en schrikt als de vier automatische vergrendelingen met een krachtig "tsjok!" omhoogschieten, als een simultaan salvo. Jans ogen gaan alert naar links en rechts. Zoeken dan weer Papin. Papin duwt zachtjes met zijn elleboog de deur een paar centimeter open. Met zijn andere hand houdt hij de beugel vast waarmee hij de deur weer onmiddellijk dicht kan trekken, mocht Jan zich op de deur werpen. De twee mannen volgen iedere beweging van elkaar, als bokkers in de laatste ronden van een lang gevecht. Papin opent de deur verder. Jan's ogen gaan nu schuil achter slierten haar, maar Papin ziet aan de kleine hoofdbewegingen dat hij alles volgt. De deur staat nu halfopen. Toch blijft Jan met beide handen steunen op de motorkap. Heeft hij zijn kansen niet door? Is zijn vechtjas een echte dommekracht? Of is het om iets anders te doen? Iets daarvan verbaasde Papin ook al in het café. Met zijn sterke lijf had hij zijn tegenstander met één vuistslag knock-out kunnen slaan en met een volgende trap zwaar kunnen verwonden. Maar het bleef bij ruwe plaagstoten en duwen. Slechts één schop deelde hij uit, maar ook die was niet voluit. Papin herinnert zich dat de politie de nacht van de inbraak ook zoiets had opgemerkt. Het was geen ervaren inbreker, had de agent gezegd; hij had te veel herrie gemaakt. Dat overkwam een inbreker niet, volgens de diender.

Hij kijkt naar het lange lijf voor zijn auto. Voorzichtig buigt Papin zich naar voren en plaatst een been buiten de auto. "Ik kom uit de auto!" roept hij, meer om zichzelf moed in te spreken dan tegen Jan. Als Jan nu een uitval doet is hij kansloos om weer veilig achter een vergrendelde deur te komen. Papin staat naast de auto, de hand

aan de daklijst. Even schrikt Papin, als Jan de motorkap loslaat, maar hij richt zich slechts op en veegt met een hand de slierten haar uit zijn gezicht. Hij kucht met een blaffende hoest. Stilte.

“Wat nu, Jan?”. Zijn stem beeft. Het is voor het eerst dat Papin hem bij zijn naam noemt. De lange man haalt zijn schouders op en mompelt iets onverstaanbaars. Papin buigt zich iets naar voren met vragende blik. “Je kunt van mij oprotten.” Klinkt de schorre stem.

Papin kijkt hem aan.

“Waarom brak je bij mij in?”

De schouders in het spijkerjasje gaan nog een keer schokkend omhoog. “Omdat je een klootzak bent.” De kracht is uit de stem. Voor een passant zijn hun donkere silhouetten twee besluiteloze vrienden met de vraag of ze wel of niet de kroeg in zullen gaan.

“En waarom ben ik een klootzak?” De vraag kaatst hard tussen het blik van de parkeerplaats.

“Om je praatjes. Praatjes vullen geen gaatjes.” Hij verhoogt nog een keer zijn volume, maar de kracht stroomt al na een paar woorden uit zijn longen weg.

“Welke gaatjes, Jan? Wat heb ik niet goed gedaan?”

Jan kijkt hem alleen maar aan. Hij lijkt ontuchtend en verzwakt. Zijn ondergraven lijf heeft blijkbaar drank nodig om te functioneren.

“Stap eens in, Jan.” Papin hoort dat hij het gezag weer heeft van een leraar. Jan kijkt vanonder zijn wenkbrauwen naar Papin. Die wacht niet op wat gaat komen, maar neemt zelf weer plaats achter het stuur. Vandaar kijkt hij naar Jan. Papin draait de sleutel om en de motor start met een geruststellende brom. Hij knipt de lampen aan. Het felle licht verbleekt de blauwe spijkerstof. De bijna witte gestalte voor zijn auto komt in beweging.

Voorzichtig laat hij zijn heup zakken op de plaats naast Papin. Zijn ogen kijken hem vanachter de slierten haar argwanend aan. Papin steekt een hand uit. Hij ziet in het halfduister de donkere vegen bloed erop. Het duurt even, maar dan pakt Jan de hand. Zonder schudden houden ze elkaars handen een moment lang vast. “Hallo Jan”.

“Hallo Meneer.” Dof.

“Ik hoef niet vragen hoe het met je gaat hè, Jan?”

Papin zet de moto in de eerste versnelling. “Waarheen?” vraagt hij.

In het lege huis zitten ze naast elkaar tegen een kale muur, met elk een krant onder hun broek. Ze zitten hier al een half uur. Het licht komt van een eenvoudige fitting met een kaal peertje. “Dit is alles. Ik slaap hier nog af en toe,” had Jan gezegd toen hij het licht had aangeknipt. Veel is er nog niet gezegd. Iets over de lessen, wat Papin daar nog van weet en het kamertje, zijn spreekkamer.

“Weet u nog, dat ik een keer bij u kwam met mijn voet?” Hij schommelt ter illustratie met zijn vuile gymschoen. Papin knikt slechts. Hij weet het weer, nu wel.

Hij in zijn stoel, Jan op de bank. “Ik deed toen alsof mijn enkel kapot was. En u hebt er toen nog even naar gekeken. Ik moest naar de dokter, vond u.” Hij lacht kort. De droeve klank galmt door de lege ruimte. “En er was niet eens iets mis mee.”

“Ja.” Papin knikt en wacht.

“Nou, dat vond ik wel mooi. Dat u mij gewoon geloofde. Dat er wat mis was. Met die voet.”

“Aandacht.” Papin zegt het zacht voor zich uit. “Dat heet aandacht. Gewoon aandacht.”

Jan kucht. Krabt zijn hoofd en snuift. De kale muren weerkaatsen elk geluid.

Als hij weer begint te spreken, trilt zijn zwakke stem. “Ik zou dat jaar op vakantie gaan, met Evert de Groot, weet u nog?” Elk woord lijkt over een heuvel te moeten komen. In de stiltes klinkt zijn ademen als een uitputtingsslag.

“Ik vond Evert toen leuk ...” De stem glijdt weg in een mompeling; had al niet veel draagkracht vanaf het begin.

“Jullie zouden gaan kamperen ...” Papin kijkt Jan aan. Diens ogen zijn gericht op de witte muur tegenover hen.

“En u had gezegd dat ik het beter maar voor de vakantie aan Evert kon vertellen.”
Stilte, alleen dat zware ademen.

“En daarna aan mijn ouders.”

Papin knikt. Hij hoort de logica van zijn eigen advies en hoort aan Jans trillende stem hoe zwaar de opdracht moet zijn geweest voor Jan.

“En heb je dat gedaan?” Hij kijkt Jan aan. “Sorry. Ik weet het gewoon niet meer. Ik spreek nogal veel ...”

Jan antwoordt niet. Papin ziet Jans handen beven.

Alleen het gewriemel van Jan's vingers met een plooi in zijn broek sluipt door de stilte.

“En?”

“Hij was hartstikke boos.” De stem trilt.

“Hij had niets met mij, zei hij.”

De gesmoorde woorden komen schokkend uit zijn borst, alsof hij slechts adem heeft voor lettergrepen.

“Vond me een gore flikker en zo.”

“Hij wou me niet meer zien. Die vakantie ging niet door. Ik heb nog nooit zo’n klotezomer meegemaakt. “

Met een harde snuif haalt hij zijn neus op. Een mouw veegt zijn ogen droog.

Papin pijnigt zijn geheugen. De weken staan hem weer voor de geest. Maar hij mist dit deel.

“Waarom heb je mij dat nooit verteld?”

Een snotteterende lach lijkt hem te bevrijden van de ademnood. “En zeker nog zo’n lekker advies krijgen.” Het is even stil.

“Bovendien was je toen opeens weg.”

“Nou ja, Opeens? Dat duurde toch nog wel tot de vakantie.”

Jan haalt de schouder op. De jeans schuift tegen de ruwe muur. “Je liet ons in de steek voor die mooie nieuwe school van je.” Hij zet een hogere stem op en imiteert Papin: “Een vwo-school, jongens. Daar kan ik veel van mij kennis kwijt. Hij laat zijn stem weer dalen tot de sombere resonans van zijn zware bas. Of zoiets.”

“Liet ik jou ook in de steek?”

Jan schampert. “Het ging daarna niet zo goed meer, nee.”

“Heb je school afgemaakt?”

“Met Evert in de klas?” De stem spuwt weer vuur.

Dan weer berustend: “Ik ben na de vakantie niet meer naar school gegaan. Ik kwam wat andere vrienden tegen, die het niet wisten. En veel drank. Ik ben op een kamertje gaan wonen. Toen ging mijn vader nog eens dood en de rest zie je hier. Mijn moeder heeft alles weggehaald en wil van mij niets meer weten.”

“Dat is veel ellende in korte tijd.” Papin kan niets zinniger zeggen.

“En dat alles door zo’n klote advies!”

“En toen dacht je: kom ik zoek uit waar die Papin woont en ga hem eens even in elkaar slaan?”

“Nee, Ik was niet van plan je in elkaar te slaan. Dat heb ik die agent ook gezegd. Ik wou je alleen een beetje bang maken.”

“Oh leuk. Niet doodslaan maar gewoon dood laten schrikken. En mij vandaag een beetje beurs slaan.”

“Dat was omdat je mij die hengst met die stok had verkocht en de politie erbij haalde.” Hij zwijgt een moment. “Ik wou gewoon afrekenen...”

“Wat afrekenen?”

“Die zogenaamd goede raad van u, over Evert. Had ik niet met u gesproken ...”

“Dan had je het toch op een ander moment moeten zeggen? Het moet er toch een keer uit?”

“Wat heeft een mens aan praten.”

Papin lacht kort, voor het eerst die avond. “Je doet het nu ook en voorlopig gaat het best prettig.”

Jan kijkt hem met een doffe blik aan. “Je bent een klootzak, Papin, Weet je dat. Of je het nu wil of niet. Bij jou ga je toch praten.”

“Had ik het gesprek over Evert moeten stoppen, vind je dat?”

Jan kijkt hem lang aan.

“Je had geen keuze, Jan. Dit is wie je bent, wie we zijn.”

“En u?”

“Wat bedoel je?”

“Waarom voert u zulke gesprekken?”

“Dat heeft te maken met vroeger, Jan. Mij is het nooit gevraagd. Ik moest het zelf uitvinden. En dat probeer ik goed te maken voor mensen als jij.”

“Dat lukt je dan niet altijd...”

“Had ik het dan niet moeten vragen? Had ik er niet over moeten beginnen?”

Jan draait zijn hoofd naar Papin en glimlacht wrang. “Misschien had ik u dan een nog grotere lul gevonden.”

Hij is al voorbij Nijkerk als hij de auto een parkeerplaats opstuurt. Hij pakt zijn telefoon, slaakt een diepe zucht en spreekt dan de dictafoon in: “Beste Wouter. We moeten praten. Ik loop er al een tijdje om heen te draaien, maar wat ik je vragen wil is dit: ben je homo? Misschien ben ik niet de beste persoon om dit met je te bespreken. Dat is dan maar zo. Je kunt ook een ander zoeken. Eén ding: laat je vragen niet voorbijgaan. Stop het niet weg. Dit is je leven! Ik zou het mijzelf niet vergeven als ik je deze vraag niet had gesteld. Als ik het fout heb, of als ik je op je ziel trap, vergeef me. Dit is wat ik moet doen.”

Hij kopieert de tekst naar de e-mail en stuurt het bericht naar Wouter.